

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije: Zaustavitev izgube biotske raznovrstnosti do leta 2010 in pozneje — Ohranjanje storitev ekosistemov za blaginjo ljudi

COM(2006) 216 konč.

(2007/C 97/03)

Evropska komisija je 22. maja 2006 sklenila, da v skladu s členom 262 Pogodbe ES Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o zgoraj omenjenem dokumentu.

Strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 25. januarja 2007. Poročevalec je bil g. RIBBE.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 433. plenarnem zasedanju 15. in 16. februarja 2007 (seja z dne 15. februarja) s 137 glasovi za, 7 glasovi proti in 5 vzdržanimi glasovi.

1. Povzetek sklepov in priporočil Odbora

1.1 Pri opisu položaja se EESO in Komisija strinjata: ohranitev biotske raznovrstnosti je potrebna in osrednja naloga, h kateri nismo obvezani le z etično-moralnega vidika. Hitrejše in uspešnejše ukrepanje je potrebno tudi iz gospodarskih razlogov, ki jih je dovolj. Gospodarske izgube, ki izhajajo iz upada storitev ekosistemov, že danes znašajo nekaj sto milijard EUR. To je zapravljanje, ki si ga naše gospodarstvo enostavno ne more privoščiti.

1.2 Izginjanje vrst v Evropi je rezultat milijonov posameznih odločitev o vrednotah v zadnjih desetletjih, ki so se v absolutno prevladujoči meri sprejemale v okviru sedanjih zakonov. Delež nezakonitih ukrepov pri upadanju biotske raznovrstnosti v Evropi je zanemarljiv.

1.3 Razvoj biotske raznovrstnosti je — kljub političnim obljubam — na žalost negativen, vzrok za to pa ni pomanjkanje znanja o tem, kako se spoprijeti z izginjanjem vrst. Doslej je manjkalo politične volje, da bi se že dolgo priznane ukrepe tudi zares izvedlo. Izkušnje z mrežo Natura 2000 govorijo zase.

1.4 Razloge za to Komisija v svojem sporočilu pravilno navaja, med drugim zaradi „nezmožnosti uprav in konvencionalnih ekonomskih znanosti, da bi prepoznale gospodarsko vrednost naravnega kapitala in storitev ekosistemov“. To in dejstvo, da je etično-moralni razlog ohranjanja biotske raznovrstnosti pri načrtovanju in političnem pretehtavanju bolj drugorazredno obravnavan, je pripeljalo k sedanjemu poslabšanju položaja.

1.5 Med zahtevami in resničnostjo se raztezajo izredne vrzeli, ki jih je treba zapolniti, če želimo preprečiti izgubo verodostojnosti.

1.6 EESO pozdravlja predložitev akcijskega načrta in meni, da je v njem navedenih 160 ukrepov smiselnih; večina jih pa ni

novih, temveč so že nekaj let na dnevnem redu. Prihodnost bo torej pokazala, ali bo politika s predložitvijo akcijskega programa dejansko končno našla moč za *občutne spremembe* ali pa se bodo uresničile bojazni mnogih naravovarstvenikov, da politika sicer ponovno razpravlja o družbenopolitično aktualnem področju, da pa bo pri verbalnem ukrepanju tudi ostalo.

1.7 Kot osrednjo kritično točko sporočila Komisije EESO vidi manjkajoč strateški odziv na vprašanje, ki se je pojavilo v raziskovalnem mnenju z dne 18.5.2006⁽¹⁾, zakaj so med ukrepi, ki bi jih bilo treba sprejeti, napovedmi, kako se bo ukrepalo, in resničnostjo na področju biotske raznovrstnosti tako globoke vrzeli. EESO obžaluje, da je ta problem v sporočilu Komisije in akcijskem načrtu skoraj popolnoma izključen.

1.8 EESO meni, da je posebej pomembno dati prednost četrtemu političnemu področju, tj. baza znanja, kajti tako se bodo državljeni in politiki začeli bolj zavedati dejanskih posledic svojega ravnanja.

1.9 Poudariti bi bilo treba dejstvo, da je treba državam, ki mejijo na Unijo, pomagati pri ohranjanju njihove biotske raznovrstnosti in poskušati preprečiti situacije, da bi EU ali posamezne države članice sofinancirale projekte, ki bi lahko privedli do izgube biotske raznovrstnosti v državah, ki niso članice EU.

1.10 EESO podpira koncept globalne odgovornosti EU, kot jo opisuje Komisija. Medtem ko EU in države članice usmerjajo manj kot 0,004 % gospodarske moči v ustrezne ukrepe za globalni razvoj biotske raznovrstnosti in njeno ohranjanje, raste njihova odgovornost za globalno uničevanje biotske raznovrstnosti (npr. tropski gozdovi). V prihodnje se lahko zaradi razvoja na trgu biološkega goriva položaj še nadalje poslabša.

⁽¹⁾ UL C 195 z dne 18.8.2006, str. 96.

1.11 EESO opozarja na pomanjkljivost, da je dejanski akcijski načrt na razpolago izključno v angleškem jeziku kot „tehnična priloga“ in zato le v obliki posebnega dokumenta SEC. Komisijo poziva, da akcijski načrt prevede v vse uradne jezike in poskrbi za njegovo širjenje po internetu in v tiskani obliki.

1.12 Uresničevanje ciljev akcijskega načrta bi morala nadzorovati obstoječa skupina strokovnjakov za biotsko raznovrstnost. EESO meni, da je nujno potrebno precej bolj intenzivno vključiti civilno družbo.

2. Ključne točke in ozadje predloga Komisije

2.1 Potem ko je EU že leta 1998 v strategiji o biotski raznovrstnosti opozorila na — dobesedno — izgubo *velikega dela* biotske raznovrstnosti, so se voditelji držav in vlad EU leta 2001 poenotili o cilju zaustavitve *dramatične* izgube biotske raznovrstnosti (v EU) do leta 2010 ⁽²⁾. Evropski javnosti je bilo poleg tega na tem zasedanju obljubljeni, da bo poskrbljeno za ponovno oblikovanje habitatov in naravnih sistemov.

2.2 V tem sporočilu, ki ga spremlja *akcijski načrt za ohranitev biotske raznovrstnosti*, Komisija spet izčrpno in prepričljivo opisuje sedanji položaj na področju ohranjanja biotske raznovrstnosti, bolje rečeno, nenehne izgube biotske raznovrstnosti. Ta izguba je, kar kažejo tudi vse študije Evropske agencije za okolje ter t. i. „rdeči seznam“ ogroženih živalskih in rastlinskih vrst na nacionalni ravni, še zmeraj zelo zaskrbljujoča. Komisija v sporočilu ugotavlja, da je uresničitev oblikovanega cilja zaustavitve izgube biotske raznovrstnosti do leta 2010 še daleč in da bo mogoče negativni razvoj preusmeriti le „z občutnimi spremembami v politiki in praksi“.

2.3 Komisija je nadalje zapisala, da „*hitrost in obseg izvajanja nista zadovoljiva*“, zahteva „*pospešeno izvajanje na ravni Skupnosti in držav članic*“, saj sicer „*obstaja resna nevarnost, da svetovnega cilja, določenega za leto 2010, ne bomo dosegli*“.

2.4 Takšna zgrešitev cilja bi bila po mnenju Komisije problematična z dveh vidikov. Kajti ohranjanje biotske raznovrstnosti ni le etično-moralna obveznost do stvarstva, temveč tudi z gospodarskega vidika smiselna in potrebna. V sporočilu je natančno navedeno, da je biotska raznovrstnost osnova za storitve ekosistema, kamor med drugim sodijo „*proizvodnja hrane, goriva, vlaken in zdravil, regulacija voda, zraka in podnebja, ohranjanje rodovitnosti tal, kroženje hranilnih snovi*“. Globalno se zmanjšujeta približno „*dve tretjini storitev ekosistemov*“, pri tem gre za finančno

škodo — res je, da jo je težko ugotoviti — ki jo Komisija v svojem sporočilu ocenjuje na *stotine milijard evrov*.

2.5 Nadalje sporočilo Komisije preverja, kaj je bilo doslej narejenega in kako uspešno. Pri tem ne gre le za EU samo, temveč za globalno situacijo in globalno odgovornost EU.

2.6 Jedro sporočila je odziv na vprašanje, kaj se mora zgoditi v prihodnje. K temu se (sicer le v obliki dokumenta SEC) pripravlja **akcijski načrt EU**, ki obravnava **štiri glavna politična področja**, opredeljuje **deset prednostnih ciljev** in navaja **štiri nadaljnje glavne podporne ukrepe**.

2.6.1 Prvo politično področje obravnava **biotsko raznovrstnost v EU**. Obsega kar 5 od skupno 10 prednostnih ciljev, in sicer:

- zaščita najpomembnejših habitatov in živalskih vrst v EU,
- ohranitev in obnova biotske raznovrstnosti in storitev ekosistemov na drugih področjih EU,
- ohranitev in obnova biotske raznovrstnosti in storitev ekosistemov v širšem morskem okolju EU,
- krepitev skladnosti regionalnega in ozemeljskega načrtovanja prostora z biotsko raznovrstnostjo v EU ter
- zmanjšanje vpliva invazivnih tujih vrst in tujih genotipov na biotsko raznovrstnost v EU.

2.6.2 Drugo politično področje obravnava **EU in svetovno biotsko raznovrstnost**, saj biotska raznovrstnost ni omejena na območje EU, le-ta in države članice pa so se po eni strani obvezale h globalnemu varstvu biotske raznovrstnosti, po drugi pa so preko svojih trgovinskih odnosov soodgovorne za svetovni razvoj. Tukaj so oblikovani trije prednostni cilji, in sicer:

- bistvena okrepitev učinkovitosti mednarodnega upravljanja v zvezi z biotsko raznovrstnostjo in storitvami ekosistemov,
- bistveno povečanje podpore biotske raznovrstnosti in storitev ekosistemov na področju zunanje pomoči EU ter
- bistvena omejitev vpliva mednarodne trgovine na svetovno biotsko raznovrstnost.

2.6.3 Tretje politično področje obravnava temo **biotske raznovrstnosti in podnebnih sprememb** in oblikuje cilj

- podpore prilagajanju biotske raznovrstnosti na podnebne spremembe.

⁽²⁾ Glej sklepe predsedstva Evropskega sveta iz Göteborga 15. in 16. junija 2001.

2.6.4 Sporočilo in ustrezeni akcijski načrt kot četrto politično področje obravnavata **bazo znanja** in zahtevata kot 10. in zadnji prednostni cilj

— bistveno okrepitev obstoječe baze znanja o varstvu in trajnostni rabi biotske raznovrstnosti v EU in na svetovni ravni.

2.6.5 Pri **štirih glavnih podpornih ukrepih** gre za

- zagotovitev ustreznega financiranja,
- krepitev odločanja v EU,
- oblikovanje partnerstev ter
- razvoj izobraževanja, ozaveščenosti in sodelovanja javnosti.

3. Splošne ugotovitve o vsebini sporočila Komisije

3.1 EESO pozdravlja predložitev sporočila in pripravo akcijskega načrta 22.5.2006, tj. štiri dni po sprejetju raziskovalnega mnenja EESO o **kampanji za ohranitev biotske raznovrstnosti — položaj in prispevek civilne družbe**. EESO ugotavlja, da se analiza sedanjega položaja ter vzrokov v obeh dokumentih skoraj popolnoma prekriva.

3.2 EESO ugotavlja, da so posamezni vzroki za izginjanje vrst in biotopov, npr. intenzivnost izkoriščanja tal oz. opustitev doslej ekstenzivno izkoriščanih življenjskih prostorov, nepropustnost tal in pozidava pokrajine itd., znani že leta in znanstveno različno dokumentirani. Njihova osnova so sklepi in ukrepi gospodarskih akterjev oz. politične odločitve, ki so bile sprejete v okviru obstoječih zakonov; delež ogrožanja biotske raznovrstnosti zaradi nezakonitih ukrepov je sorazmerno majhen. Torej izgubo biotske raznovrstnosti dejansko povzročajo zakonite politične in materialne odločitve ter odločitve o vrednotah; pobuda in podpora za to pogosto prihajata iz sklepov in instrumentov EU, držav članic in občin.

3.3 EESO se glede položaja in analize strinja s sporočilom Komisije in tudi glede obrazložitev, zakaj je ohranitev biotske raznovrstnosti potrebna. Komisija v svojem sporočilu navaja etično-moralne ter gospodarske vzroke, EESO pa v svojem raziskovalnem mnenju podpira „pomensko“ in „uporabno vrednost“ pokrajine in biotske raznovrstnosti.

Biotska raznovrstnost med političnimi zahtevami in resničnostjo

3.4 Obravnavano sporočilo Komisije se priključuje dolgi vrsti političnih dokumentov, ki napovedujejo zavezitev izgube biotske raznovrstnosti. Vedno znova so se oblikovale ustrezne politične obljube, nazadnje na srečanju okoljskih ministrov EU decembra 2006, kjer je bila izražena podpora sporočilu Komisije.

3.5 Na žalost pa EESO ugotavlja, da so med zahtevami in resničnostjo še prepogosto široke vrzeli; in javnost jih seveda opazi. Ministri, pristojni za ribištvo, so na primer decembra 2006 določili kvote ulova za polenovko, ki so po mnenju vseh (!) morskih biologov daleč previsoke in bodo zelo verjetno ogrozile obstoj staleža te ribe. Kljub temu se je govorilo o „dobrih rezultatih“. To pomeni zelo različno vrednotenje problematike in odnosa med vzrokom in vplivom ali pa, da se o temi sicer razpravlja, v resnici pa se še naprej zavestno izvaja politika, ki vodi v izgubo biotske raznovrstnosti.

3.6 Odbor je medtem že v vrsti mnenj o tej temi opozoril na problematiko in posvaril pred izgubo verodostojnosti politike.

3.7 Komisija in EESO zelo očitno različno ocenjujeta vprašanje, v kakšni meri širša javnost, politično odgovorni in najpomembnejši gospodarski akterji problem že poznajo, kako ga ocenjujejo in — prav posebej — kako politično ukrepajo za preprečitev izgube biotske raznovrstnosti. Pri tem EESO ne dvomi, da je izguba biotske raznovrstnosti zaznan problem. In nikogar, nobenega državljana in nobenega politika ne obsoja, da ga pri sprejemanju odločitev zavestno vodi želja po zmanjšanju biotske raznovrstnosti. Toda očitno je zelo težko zares oceniti dolgoročne posledice lastnih odločitev in morebiti iz njih oblikovati zaključke. Še en primer, značilen za ta položaj, so melioracije zemljišč v novih državah članicah, med drugim na Poljskem, v okviru programov za razvoj podeželja v obdobju 2004-2006, načrtovane pa so tudi za obdobje 2007-2013. „Upravljanje vodnih virov v kmetijstvu“, ki se financira iz evropskih skladov, je v glavnem povezano s tehničnim preoblikovanjem rečnih korit. To ima celo vrsto negativnih posledic, predvsem izgubo biotske raznovrstnosti. Te ukrepe žal izvajajo in načrtujejo tudi na potencialnih območjih programa Natura 2000.

3.8 Komisija navaja, da imajo vprašanja biotske raznovrstnosti med drugim tudi v lizbonski strategiji pomembno vlogo, in tudi Odbor regij v svojem mnenju o tem sporočilu izraža naklonjenost sklepom Sveta z dne 23. in 24. marca 2006, kjer Svet poziva, da se ta cilj za leto 2010 prevzame v vsa ključna politična področja lizbonske agende. Vendar EESO zelo dvomi, da se to dogaja. Nasprotno ugotavlja, da se vloga in pomen biotske raznovrstnosti v smislu „gospodarske politike“ le malo upoštevata. Tako sta na primer v dokumentih o lizbonski strategiji pojma, kot sta „biotska raznovrstnost“ in „varstvo narave“, kot kaže analiza, kadar sta sploh navedena, bolj v ozadju, v nacionalnih programih reform pa ni nič drugače.

3.9 Komisija ima popolnoma prav, ko v svojem sporočilu navaja „nezmožnost uprav in konvencionalnih ekonomskih znanosti, da bi prepoznale gospodarsko vrednost naravnega kapitala in storitev ekosistemov“. Če bi bila ta vrednost zares priznana in bi se potemtakem „zunanj stroški“ ponotranjili, se problem v tej obliki ne bi več pojavljal.

3.10 EESO je že v svojem zgoraj navedenem raziskovalnem mnenju ugotovil, da sedaj število konfliktov med različnimi strategijami za spodbujanje gospodarske rasti in biotske raznovrstnosti prej narašča. Gospodarska rast se danes pogosto preveč nediferencirano meri glede na rast količin; ohranjanje biotske raznovrstnosti pa lahko tako gospodarsko rast ovira ali otežuje. Varstvo narave in biotska raznovrstnost tako v večini primerov, pri katerih gre za materialne odločitve in načrtovanje, ne štejeta kot priložnost za gospodarski razvoj, temveč pogosto kot ovira zanj oziroma njegovo preprečevanje. Le tako je mogoče razložiti pritisk, ki je še vedno, deloma celo okrepljeno, uperjen proti direktivi o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst in direktivi EU o varstvu ptic ter mreži, ki se je iz tega razvila, Natura 2000. Čeprav je komisar EU za okolje Dimas trenutno proti spremembi navedenih direktiv (?), je vendarle jasno: varstvo narave mnogokrat velja za konkurenta pri površinah in kot zavora pri razvoju, le izredno redko pa kot osnova za gospodarski razvoj. Finančni stroški oziroma obveznosti, potrebni za uresničevanje Nature 2000, štejejo kot breme in ne kot investicija v prihodnost oz. sredstva za ta projekt sploh niso na razpolago.

3.11 Poleg tega „gospodarskega“ vidika varstva narave in biotske raznovrstnosti, ki je v popolnem nasprotju z gospodarsko utemeljitvijo, ki jo Komisija navaja za ohranitev biotske raznovrstnosti, obstaja še drug problem, ki ga povzročajo odgovorni za varstvo narave sami in je povzročil zaostritev konflikta z lastniki oz. uporabniki zemlje. EESO je že večkrat jasno povedal, da je način na primer načrtovanja mreže NATURA 2000, ki se sedaj tudi izvaja, nazoren primer za to, kako varstvo narave ne more biti uspešno. Ministri na nacionalni oz. lokalni ravni naenkrat kritizirajo pravne podlage, ki so jih pred leti sami oblikovali. Dogaja se, da denarja za nadomestila kmetom, ki so bila obljubljena kot del politike, ni na voljo in da se odločitve sprejemajo mimo vpletenih lastnikov oz. uporabnikov zemlje, namesto da bi le-ti pri tem sodelovali. Tako varstvo narave ni verodostojno in zbuja nezaupanje.

3.12 Pri tem mnogi primeri kažejo, da so smiselne povezave lahko zelo uspešne, če politika in uprave dane obljube tudi držijo in sklepajo prava partnerstva.

(?) Kar EESO pozdravlja.

Finančni sklepi EU kot negativni primer

3.13 Prav finančni sklepi vrha EU decembra 2005 za finančno perspektivo 2007-2013 z zmanjšanjem sredstev za 2. steber SKP, ki je posebej pomemben za zagotovitev biotske raznovrstnosti, pričajo, da se pri političnih procesih odločanja kljub obetavnim izjavam in ciljem zmeraj žrtvuje cilj biotske raznovrstnosti. Ko je pol leta po zgoraj navedenih finančnih sklepih vrha EU Komisija v akcijskem načrtu *zagotovitev ustreznega financiranja* za Naturo 2000 opisala kot enega izmed štirih glavnih podpornih ukrepov, je to vsebinsko in formalno gledano sicer pravilna zahteva, toda žal politično ni realistična. Prej jo je mogoče označiti kot dokaz razhajanja med besedami in dejanji.

3.14 EESO je večkrat poudaril, da ima 2. steber SKP, potem ko so se v ta okvir uvrstili še dodatni stroški, kot npr. financiranje mreže Natura 2000 ter izvajanje okvirne direktive o vodah, na razpolago daleč premalo finančnih sredstev. Kaj naj si državljanji mislijo o politiki, ki tako očitno nasprotuje sama sebi in izziva konflikte na mestu samem?

3.15 OR ima zato čisto prav, ko v svojem mnenju podpira, da se pri pregledu finančne perspektive 2007-2013 leta 2008 velik del sredstev predvidi za trajnostno kmetijstvo in ohranitev pokrajine.

3.16 Podobno velja za načeloma pravilno zahtevo Komisije, da „je treba zagotoviti sredstva Skupnosti za regionalni razvoj, ki biotski raznovrstnosti koristijo in ne škodujejo, ter oblikovati ravnovesje med načrtovalci, izvajalci in interesi biotske raznovrstnosti“. EESO trdno podpira tudi to, medtem že večkrat navedeno zahtevo. Toda tudi tukaj so razhajanja med (pravilnim) napovedovanjem in vsakdanjo politično prakso očitna, kajti načeloma se ni nič spremenilo. Še naprej se skozi naravovarstveno najdragocenejša območja gradijo infrastrukturni projekti (ki jih deloma sofinancira EU); in kljub potrebnim izravnalnim in nadomestnim ukrepom za varstvo narave na koncu vse skupaj vodi v — glej opis položaja v EU — izgubo biotske raznovrstnosti.

3.17 EESO sicer meni, da mora zahteva, postavljena za strukturne sklade, veljati za vse izdatke EU, če želimo uresničiti cilj, ki smo si ga sami zastavili, tj. oblikovati usklajeno politiko.

3.18 EESO zato prav na vseh področjih, za katere je EU odgovorna zaradi svojih pristojnosti, vidi izhodiščne točke. Kmetijska politika bi bila tak primer. Toda kot kaže sedanji položaj, obstoječe zakonodajne ureditve ne zadoščajo za splošno ohranjanje biotske raznovrstnosti. Če bo pomoč kmetovalcem vezana „le“ na upoštevanje zakonov, bo kmalu jasno, da to ne spodbuja biotske raznovrstnosti.

3.19 Sedaj direktna izplačila kmetom, ki predstavljajo pretežni del kmetijskega proračuna, v osnovi niso namenjena spodbujanju biotske raznovrstnosti, temveč pripravi kmetov na izzive svetovnih trgov. EESO pa je večkrat poudaril, da tudi „evropski agrarni model“, ki med drugim obsega tudi biotsko raznovrstnost, ne izpolnjuje pogojev svetovnega trga. Pripraviti kmete na svetovni trg, hkrati pa od njih zahtevati, da spodbujajo biotsko raznovrstnost, nista združljiva cilja.

3.20 Zato je Odbor zahteval, „da dokler pogoji svetovnega trga preprečujejo varstvu narave splošno naklonjeno kmetovanje, ... si mora za to prizadevati politika, npr. tako, da se stopnje pomoči za kmetijske okoljske ukrepe toliko zvišajo, da bo mogoče vse kmete v EU pridobiti za okolju prijazne proizvodne postopke“⁽⁴⁾. Tudi tukaj dejanja zaostajajo za napovedmi.

3.21 Jasno je, da se politični položaj pri varstvu biotske raznovrstnosti bistveno razlikuje od drugih političnih področij, npr. finančne politike in politike stabilnosti. Na teh področjih Komisija poskuša — deloma mora kljubovati močnim nasprotovanjem — uveljaviti jasno začrtano politično usmeritev, pri čemer ima na razpolago tudi instrumente (glej maastrichtska merila), da se ohrani smer, za katero je prepričana, da je prava. Na področju ohranjanja biotske raznovrstnosti pa je bilo doslej doseženega komaj kaj več od političnih obljub.

3.22 Prav zaradi tega se EESO v svojem raziskovalnem mnenju osredotoča na vprašanje, kakšno družbeno ozadje omogoča nastanek položaja, kjer sicer vsi podpirajo biotsko raznovrstnost, toda le-ta še kar izginja. Prišel je do zaključka, da je družba (in v veliki meri politika) premalo seznanjena s pomensko in uporabno vrednostjo biotske raznovrstnosti. Če obe vrednosti ohranjanja biotske raznovrstnosti ne bosta zares popolnoma sprejeti in dojeti, nobena politika na tem področju ne bo uspešna. Zato je EESO tudi pozval, da je potrebi po ohranjanju biotske raznovrstnosti treba dati ustrezno politično težišče. Predloženi akcijski načrt EU to problematiko sicer načinja v okviru četrtega političnega področja in glavnih podpornih ukrepov, toda ne tako obsežno, kot bi bilo potrebno.

3.23 EESO na tem mestu ne želi še enkrat ponavljati svojih ugotovitev v zvezi s tem iz mnenja z dne 18.5.2006. Lahko le vztraja, da Komisija, Svet in Parlament še enkrat razmislijo o stališčih EESO. Dramatični položaj pri razvoju biotske raznovrstnosti je znan, nastal pa je večinoma v okviru zakonitega ravnanja. EU je sicer uvedla nekaj ukrepov, ki pa med drugim niso učinkoviti zato, ker se — če se sploh — izvajajo le polovičarsko. Mnoge odločitve pa se sprejmejo, čeprav niso produktivne.

⁽⁴⁾ Prihodnost SKP, mnenje EESO z 21.3.2002, UL C 125 z dne 27.5.2002, str. 87-99. (Ni na voljo v slovenščini.)

4. Posebne ugotovitve

4.1 Akcijski načrt, ki predlaga 160 različnih ukrepov za izboljšanje položaja, v prvi vrsti pomeni, da je bilo doslej na mnogih političnih področjih in na različnih ravneh precej pomanjkljivosti. Vprašati pa se je treba tudi, ali imajo vsi ukrepi isti pomen in ali se bodo vsi začeli izvajati hkrati. To vprašanje pa ne sme pomeniti, da bi EESO za katerega izmed navedenih ukrepov menil, da je napačen. Dvomi le, da se bodo vsi resno izvajali.

4.2 EESO meni, da je četrto politično področje ključnega pomena in mu je treba takoj posvetiti veliko pozornosti: bazo znanja o dejanskem pomenu biotske raznovrstnosti in resničnih dolgoročnih posledicah posameznih odločitev na biotsko raznovrstnost je treba nujno izboljšati. Kajti le, ko bo na voljo ustrezno znanje in ko ga bosta politika in družba zares osvojila, se lahko razvije občutek vpletenosti, ki je politično potreben za doseg „občutnih sprememb v politiki in praksi“, za katere Komisija meni, da so potrebne. Izredno težko je odgovoriti na vprašanje, ali trenutno manjka ustreznega znanja ali bolj politične vztrajnosti oz. volje.

4.3 EU si bo morala postaviti jasna merila glede na to, ali bo svoje napovedi iz akcijskega načrta uresničila, med drugim, ali bo preoblikovala svojo sektorsko politiko in politiko izdatkov. Mnogi vpleteni so skeptični glede decembrskih finančnih sklepov in se sprašujejo, ali se bo EU tega preobrata resno lotila. To skepso še okrepi dejstvo, da je bilo v preteklosti celo tam, kjer učinkovitega varstva biotske raznovrstnosti ne ovirajo niti gospodarski interesi, mogoče doseči komaj opazne uspehe.

4.4 Kot primer za to naj navedemo problematično področje, ki ga celoten dokument Komisije sploh ne obravnava, čeprav je posebnega pomena za mnoge ogrožene vrste, namreč lov. V 27 državah članicah, v Švici in na Norveškem vsako leto ustrelijo ali ujamejo približno 102 milijona ptic, od tega je približno 37 milijonov ptic pevk. Te številke so pokazale lovske statistike. Zagotovo je naslednje: pomemben dejavnik smrtnosti so velike izgube selivskih vrst zaradi lova.

4.5 Vrste ptic, kot so priba, kozica, reglja, poljski škranjec, prepelica, divja grlica in puklež, so vrste, katerih številčnost usiha po vsej Evropi ali v nekaterih delih, zato bi jim bilo treba prizanesti z lovom. Pri tem je treba upoštevati, da lov na selivke v večini evropskih držav poteka kot dejavnost prostega časa le majhnega dela prebivalstva. Gospodarske utemeljitve za to ni, lov poteka iz čistega užitka. Kljub temu — ali morda prav zato? — tukaj doslej ni bilo uspeha. Vedno znova se pokaže, kako težko je, da bi posameznik sam spremenil takšne navade, še težje pa je doseči občutne spremembe.

4.6 Grški otok Tilos je izredno pozitiven primer za prikaz, kakšen vpliv lahko ima prepoved lova. Od leta 1993 je na tem otoku prepovedan lov, kar je pripeljalo do izrednega povečanja raznolikosti vrst in števila njihovih predstavnikov. EU je ta razvoj podprla, med drugim s projektom LIFE.

4.7 EESO bi ob zaključku želel opozoriti še na to, da se strinja s konceptom **globalne odgovornosti**, ki ga predlaga Komisija. Toda ugotavlja, da se EU tudi tukaj še nikakor ne more pohvaliti z lovrikami. Komisija v svojem sporočilu piše, da se zaenkrat „manj kot 1/100 skupnih letnih proračunov Skupnosti in držav članic za razvojno pomoč“, kar pomeni: manj kot 0,004 % vseh izdatkov porabi za mednarodne projekte za ohranitev biotske raznovrstnosti.

4.8 Po drugi strani je treba vedeti, da smo v veliki meri soodgovorni za uničevanje biotske raznovrstnosti v drugih delih sveta. Kot primer sporočilo navaja uničevanje tropskih gozdov. EESO opozarja, da krčenje gozdov ni kontraproduktivno le z vidika varstva biotske raznovrstnosti, temveč tudi zaradi varstva podnebja: 20 % globalnega onesnaženja s CO₂ izvira iz uničenja gozdov!

4.9 EESO poudarja očitno tveganje, s katerim se soočata poljedelstvo in živinoreja zaradi hitre erozije genetskih virov za proizvodnjo hrane.

4.10 EESO je zaskrbljen, da bo na primer zaradi izvajanja strategije EU na področju biogoriv prišlo do nadaljnega masivnega uničevanja tropskih gozdov, če se bodo namesto naravi in okolju prijazno proizvedenih domačih izdelkov uporabljali cenejši uvozni izdelki. Malezija danes proizvede 5 milijonov ton palmovega olja na leto. 90 % izsekane površine deževnega

gozda v tej državi je bilo od leta 1985 do 2000 namenjene plantažam, potrebnim za to proizvodnjo. Obeta se nadaljnje krčenje 6 milijonov ha tropskega gozda, v Indoneziji celo 16,5 milijona ha, da bi pridobili površine za plantaže palmovega olja. Olje je namenjeno izvozu. Toplarna nemške občine Schwäbisch-Hall, ki se rada pohvali kot vzor za energetska politika, več kot 90 % energije za obratovanje pridobiva iz palmovega olja!

4.11 Poleg teh vsebinskih in strateško različnih stališč želi EESO opozoriti še na dve pomembni formalni zadevi:

4.11.1 Za vse vpletene in zainteresirane je iskanje različnih dokumentov EU velika zapreka, kadar želijo pridobiti pregled nad določenim političnim področjem. Zaradi upravno-tehničnih predpisov glede dolžine dokumentov Komisije dejanski akcijski načrt, ki je v kazalu sporočila naveden kot priloga 1, sporočilu Komisije ni priložen. Na voljo je le kot posebni dokument SEC, vendar na naslovnici niti ni naveden pojem „akcijski načrt“. Naveden je le izraz „tehnična priloga“ (technical annex). Akcijski načrt je na voljo le v angleščini (torej ga v drugih uradnih jezikih ni), razen tega je slabo berljiv. To zbuja slabo voljo. EESO zato poziva Komisijo, da akcijski načrt prevede v vse uradne jezike in poskrbi za njegovo širjenje po internetu in v tiskani obliki.

4.11.2 Komisija predlaga, da bi uresničevanje ciljev akcijskega načrta nadzorovala obstoječa skupina strokovnjakov za biotsko raznovrstnost. EESO pa predlaga intenzivnejšo vključitev civilne družbe prav zaradi zgoraj navedenega in v raziskovalnem mnenju podrobno opisanega problema, da sta seznanjenost s to problematiko in „vpletenost“, ki iz tega sledi, daleč premajhni.

V Bruslju, 15. februarja 2007.

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS
